

รายงานภาวะสังคม

ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2551

➤ มิติด้านคุณภาพคน

คนมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ ที่ร้อยละ 1.6 โดยผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงขึ้น ส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยยังไม่น่าพอใจ ผลการทดสอบ O-Net ระดับ ป.6 และม.6 คะแนนวิชาหลักส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านสุขภาพของประชาชน จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง 11 โรค เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรค มือ เท้า ปาก และ ไข้เลือดออก

➤ มิติด้านความมั่นคงทางสังคม

คนไทยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงขึ้น เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและยาเสพติดเพิ่มขึ้น การโจรกรรมหรือลักทรัพย์ที่เป็นสาธารณะสมบัติมากขึ้น การเกิดอุบัติเหตุทางบกมีสาเหตุหลักมาจากการขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยมีมูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 53.8

➤ มิติด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคยาสูบและแอลกอฮอล์ครัวเรือนยังคงเพิ่มขึ้น โดยเกือบ 1 ใน 5 ของผู้มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแบบแผนการเกิดโรคเรื้อรัง อาทิ มะเร็งปอดและมะเร็งตับ ส่วนภาระรายจ่ายและภาระหนี้สินของภาคครัวเรือนโดยรวมยังไม่น่าเป็นห่วง แต่กลุ่มที่ยังมีความเปราะบางได้แก่กลุ่มคนงานทั่วไปซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อยและมีภาระหนี้สินเพิ่มสูงขึ้น

➤ มิติด้านสิ่งแวดล้อม

คุณภาพอากาศปริมาณฝุ่นขนาดเล็กยังเป็นปัญหาโดยเฉพาะกรุงเทพฯ บริเวณเคหะชุมชนดินแดง และก๊าซโอโซนยังคงเกินมาตรฐานในพื้นที่เดิม คือ เขตยานนาวา และบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ในต่างจังหวัดได้แก่สมุทรสาคร นนทบุรี และสระบุรี ส่วนมลพิษทางเสียงพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพฯ และสระบุรียังคงมีระดับเสียงเกินค่ามาตรฐาน

เรื่องเด่นประจำฉบับ

➤ การออมเพื่อชราภาพ

ประเด็นหลัก

รายงานภาวะสังคมไตรมาสนี้เป็น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สะท้อนภาพผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ที่เชื่อมโยงกัน เพื่อชี้ให้เห็นสถานการณ์และแนวโน้มของประชากรกลุ่มนี้ก่อนประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุในอีก 25 ปีข้างหน้า

ความเจริญทางเทคโนโลยีและความก้าวหน้าด้านสาธารณสุขทำให้อายุขัยเฉลี่ยของคนไทยยืนยาวขึ้น ขณะเดียวกันอัตราการเกิดในช่วงที่ผ่านมาลดลงมาก จึงทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรรวมเพิ่มขึ้นค่อนข้างเร็ว อย่างไรก็ตาม โอกาสในการมีชีวิตอยู่ถึงวัยสูงอายุของหญิง-ชายยังมีความแตกต่างกันมาก จากรายงาน Human Development Report 2007/2008 ที่ใช้ข้อมูลเฉลี่ยในช่วงปี ค.ศ. 2000-2005 ผู้หญิงร้อยละ 75.5 และผู้ชายร้อยละ 57.8 มีโอกาสมีชีวิตอยู่จนถึงอายุ 65 ปี ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตในช่วงที่ผ่านมาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังยังคงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในไตรมาสหนึ่งปี 2551 โดยโรคที่มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมาก ต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนได้แก่ โรคมือ เท้า ปาก และโรคไข้เลือดออก ในขณะที่พฤติกรรมการบริโภคที่ไม่ถูกต้อง เช่น ค่าใช้จ่ายในการบริโภคยาสูบและแอลกอฮอล์ยังคงเพิ่มขึ้น การใช้ชีวิตที่เร่งรีบของคนเมือง และขาดการออกกำลังกาย ทำให้การเจ็บป่วยด้วยโรคที่ไม่ติดต่อเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุมีภาวะความเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด ได้แก่ อาการเจ็บปวดเนื่องจากความเสื่อมของข้อและกระดูก ภาวะไขมันในเลือดสูงและความดันโลหิตสูง และโรคสมองเสื่อม ซึ่งมักจะเป็นโรคเรื้อรังและมีภาระในการดูแลสุขภาพ ความเจ็บป่วยเหล่านี้ส่วนใหญ่สามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่จะเป็นโรคได้ แต่ต้องเริ่มตั้งแต่วัยทำงาน

ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีผลโดยตรงกับมาตรฐานการครองชีพ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมบริโภคนิยม วัตถุนิยม จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนปี 2550 ครัวเรือนไทยมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 17,787 บาทต่อเดือนในปี 2549 เป็น 18,660 บาทต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.9 และรายได้เกษตรกรในไตรมาสแรกของปี 2551 ขยายตัวดีทั้งจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และราคาพืชหลักหลายชนิดที่สูงขึ้นมาก อัตราการว่างงานในช่วง 3 เดือนแรกของปีทรงตัวในระดับต่ำที่ร้อยละ 1.6 ขณะที่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมลดลงเนื่องจากปัญหาอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีการจับกุมคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 49.4 และมูลค่าความเสียหายจากอุบัติเหตุทางบกเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวในไตรมาสแรกของปี 2551

การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตร และระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต นอกจากนี้ มีผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพแต่ต่งงานที่ต้องได้รับการดูแล

รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2551

คุณภาพคน

ตารางที่ 1 การจ้างงานเฉลี่ยในช่วงเดือน มค. – มีค. ปี 2549-2551

	จำนวน (ล้านคน)			เปลี่ยนแปลง (%)	
	2549	2550	2551	2550	2551
กำลังแรงงานรวม	35.63	36.15	36.63	1.5	1.3
การมีงานทำ	34.67	35.31	35.78	1.8	1.3
ภาคเกษตร	12.15	12.42	12.48	2.2	0.5
นอกภาคเกษตร	22.51	22.89	23.30	1.7	1.8
- หัตถอุตสาหกรรม	6.02	6.08	6.11	1.1	0.4
- ก่อสร้าง	2.40	2.42	2.37	1.1	-2.0
- การค้า และซ่อมแซม เครื่องใช้	5.66	5.69	5.78	0.5	1.6
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.29	2.44	2.48	6.2	1.9
- ขนส่ง โทรคมนาคม	1.14	1.12	1.15	-2.4	3.3
- การบริการอื่นๆ	5.00	5.14	5.40	2.8	5.0
การทำงานต่ำกว่าระดับ	0.52	0.63	0.56	20.0	-10.2
จำนวนผู้ว่างงาน	0.66	0.57	0.57	-13.6	0.0
อัตราการว่างงาน (%)	1.8	1.6	1.6	-	-

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 2 กำลังแรงงานและการมีงานทำของผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

หน่วย : พันคน

	2529	2539	2549	2550
กำลังแรงงานทั้งหมด	27,836	32,750	36,867	37,612
กำลังแรงงานสูงอายุ	1,017	1,680	2,580	2,787
- ทำงาน	1,002	1,664	2,569	2,771
- ว่างงาน (คน)	8,259	12,299	3,640	6,751
- รอดูถูก (คน)	6,656	3,711	7,627	9,490
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลัง แรงงานของผู้สูงอายุ (%)	3.65	5.13	7.00	7.41

ที่มา : 1. ข้อมูลปี 2529-2549 จาก "สถานการณ์แรงงานสูงอายุของประเทศไทย", กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

2. ปี 2550 ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสสาม ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

หมายเหตุ : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร กำหนดอายุของกำลังแรงงานดังนี้

- ในปี 2529 บุคคลที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป
- ในปี 2539 บุคคลที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป
- ในปี 2549/2550 บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

สถานการณ์ด้านแรงงาน : คนมีงานทำเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง

การจ้างงานเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2551 ผู้มีงานทำมีจำนวนเฉลี่ย 35.8 ล้านคน ขยายตัวจากระยะเดียวกันของปี 2550 ร้อยละ 1.3 เท่ากับอัตราการเพิ่มขึ้นของกำลังแรงงานรวม ทำให้อัตราการว่างงานทรงตัวในระดับต่ำที่ร้อยละ 1.6

การจ้างงานนอกภาคเกษตรขยายตัวในอัตราร้อยละ 1.8 โดยที่การจ้างงานในสาขาการค้าส่ง ค้าปลีก ขยายตัวสอดคล้องกับการบริโภคภาคเอกชนที่ฟื้นตัวต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี 2550 การจ้างงานสาขาโรงแรมและภัตตาคารเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 เนื่องจากภาวะการท่องเที่ยวขยายตัวดีในไตรมาสที่ทำการผลิตของธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารขยายตัวร้อยละ 8.8 ส่วนการจ้างงานในสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยขณะที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 9.7 แสดงให้เห็นว่าภาคอุตสาหกรรมปรับตัวจากอุตสาหกรรมที่พึ่งพิงแรงงานเป็นหลัก ไปสู่อุตสาหกรรมที่มีการใช้ทุนเข้มข้นและเทคโนโลยีสูงขึ้น รวมทั้งผู้ผลิตบางส่วนใช้วิธีเพิ่มชั่วโมงการทำงานแทนการเพิ่มจำนวนคนงาน ซึ่งเห็นได้จากจำนวนผู้ทำงานต่ำกว่าระดับที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ลดลงร้อยละ 10.2 สำหรับการจ้างงานในสาขาบริการอื่น ๆ ที่ขยายตัวสูงเป็นผลจากการจ้างงานภาครัฐ งานบริการสุขภาพ และบริการชุมชนที่เพิ่มขึ้น

สำหรับผู้มีงานทำภาคเกษตรซึ่งอยู่ในฤดูกาลที่ต่ำสุดของปี ขยายตัวจากระยะเดียวกันของปี 2550 ร้อยละ 0.5 เนื่องจากราคาข้าวที่ปรับสูงขึ้นจูงใจให้เกษตรกรปลูกข้าวนาปรังเพิ่มขึ้น รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจากทั้งปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 และราคาที่ปรับสูงขึ้นร้อยละ 15.0 นอกจากนี้ จากข้อมูลระดับพื้นที่ ค่าจ้างแรงงานในภาคเกษตรยังเพิ่มขึ้นด้วย หากราคาสินค้าเกษตรทรงตัวในระดับสูงต่อเนื่อง อาจเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานกลับเข้าสู่ภาคเกษตรมากขึ้น เพราะรายได้เฉลี่ยไม่ต่างจากการทำงานนอกภาคเกษตรมากนัก โดยเฉพาะระดับแรงงานพื้นฐานไร้ฝีมือ ในสภาวะที่ตลาดแรงงานค่อนข้างตึงตัว ภาคการผลิตอื่นอาจถูกกดดันให้ปรับค่าจ้างเพื่อดึงดูดคนทำงาน ดังนั้นจึงต้องเพิ่มผลิตภาพแรงงานในทุกภาคการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้นชดเชยกับต้นทุนแรงงานที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 การกระจายตัวของแรงงานไตรมาสสาม ปี 2550 หน่วย : ร้อยละ

	ภาพรวม *	ผู้สูงอายุ **
การมีงานทำ (พันคน)	37,122	2,771
ภาคเกษตร	41.7	63.2
นอกภาคเกษตร	58.3	36.8
- หัตถอุตสาหกรรม	15.1	8.3
- ก่อสร้าง	5.2	2.0
- การค้า และซ่อมแซมเครื่องใช้	14.9	14.3
- โรงแรม ภัตตาคาร	6.2	5.4

ที่มา : * ข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

** ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร โดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ตารางที่ 4 ผลการสอบ O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2550

วิชา	คะแนนเฉลี่ย	(%)นักเรียนที่ได้คะแนน > 50
ภาษาไทย	36.58	9.8
คณิตศาสตร์	47.55	38.2
วิทยาศาสตร์	49.57	44.7
ภาษาอังกฤษ	38.67	22.4

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ตารางที่ 5 ผลการสอบ O-NET ม.6 ปีการศึกษา 2548-50

วิชาหลัก	คะแนนเฉลี่ย		
	2548	2549	2550
ภาษาไทย	48.62	50.33	50.70
สังคมศึกษา	42.64	37.94	37.76
ภาษาอังกฤษ	29.81	32.37	30.93
คณิตศาสตร์	28.46	29.56	32.49
วิทยาศาสตร์	34.01	34.88	34.62

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากขึ้น

กำลังแรงงานที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7 ต่อปี จากจำนวนกำลังแรงงานผู้สูงอายุประมาณ 1 ล้านคน ในปี 2529 เพิ่มขึ้นเป็น 2.6 และ 2.8 ล้านคน ในปี 2549 และ 2550 ตามลำดับ และอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานสูงขึ้นเป็นร้อยละ 7.4 โดยที่ผู้สูงอายุที่มีงานทำส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาระดับประถมและต่ำกว่า และทำงานในภาคเกษตรกรรมมากที่สุดถึงประมาณร้อยละ 63.3 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนแรงงานรวมที่อยู่ในภาคเกษตรที่มีประมาณร้อยละ 41.7 และรองลงมาทำงานในสาขาค้าส่งและค้าปลีก

อาจกล่าวได้ว่าการที่ภาคเกษตรมีแรงงานสูงอายุมากกว่าภาคอุตสาหกรรมและบริการ ประกอบกับระดับการศึกษาเฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีและกระบวนการผลิตสมัยใหม่ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเติบโตช้าและอยู่ในระดับต่ำ

สำหรับผู้สูงอายุที่ว่างงานมีเพียงร้อยละ 0.3 แต่ก็สะท้อนว่ามีผู้สูงอายุที่ต้องการและพร้อมจะทำงาน โดยที่ความจำเป็นทางเศรษฐกิจอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ต้องหางานทำแม้จะสูงวัยก็ตาม เป็นประเด็นที่ผู้เกี่ยวข้องควรให้การดูแลทั้งสภาพชีวิตและสภาพการทำงานที่เหมาะสมกับวัย

คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยยังไม่น่าพอใจ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งเป็นการสอบความรู้รอบยอดปลายช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูล ณ วันที่ 7 เมษายน 2551 สะท้อนภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนไทยที่อยู่ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าสอบ O-NET ป.6 ทุกวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 36.58 น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ และมีผู้เข้าสอบที่ผ่านเกณฑ์ 50 คะแนนเพียงร้อยละ 9.8 สำหรับการสอบ O-NET ม.6 ในกลุ่มวิชาหลัก 5 วิชา มีเพียงวิชาภาษาไทยเท่านั้นที่คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์เล็กน้อยคือ 50.70 ส่วนวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยต่ำมาก อยู่ที่ 30.93 32.49 และ 34.62 ตามลำดับ หรือเท่ากับนักเรียนมีความรู้เพียงประมาณ 1 ใน 3 ของความรู้ทั้งหมดตามมาตรฐานหลักสูตร เมื่อเทียบผลการทดสอบในช่วง 3 ปีการศึกษา คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ดีขึ้นเล็กน้อย แต่ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ เป็นประเด็นที่น่ากังวลถึงคุณภาพของเด็กนักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะก้าวไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น หรือเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง ไตรมาสหนึ่ง ปี 2547-2551

หน่วย : ราย

โรคเฝ้าระวัง	2547	2548	2549	2550	2551
ปอดอักเสบ	39,567	37,209	39,788	41,133	34,895
ไข้หวัดใหญ่	6,205	5,359	3,588	4,925	3,966
หัด	1,578	1,178	1,247	957	1,542
ไข้กาฬหลังแอ่น	10	14	11	15	9
ไข้เลือดออก	5,176	5,564	5,320	5,719	10,024
ไข้สมองอักเสบ	43	75	58	55	94
บิด	6,854	5,182	5,408	4,803	3,976
อหิวาตกโรค	1,241	8	5	5	43
มือ เท้า ปาก	464	258	347	814	6,122
ฉีหนู	322	336	346	378	321
พิษสุนัขบ้า	7	6	7	4	1
รวม	61,467	55,189	56,125	58,808	60,993
อัตราต่อประชากรแสนคน	98	89	90	93	97

ที่มา : สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

ปัญหาด้านสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสหนึ่งปี 2551 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีที่แล้ว 2,185 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7 โรคที่มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มสูงขึ้นมากและต่อเนื่องมาจากไตรมาสสุดท้ายของปีที่แล้ว คือ มือ เท้า ปาก และไข้เลือดออก ดังนั้นมาตรการควบคุม ป้องกันต้องเร่งรัดให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน และมีจำนวนผู้ป่วยสูงกว่ากลุ่มโรคติดต่อ นอกจากนี้ยังมักจะเป็นโรคเรื้อรังที่ต้องบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง โรคที่พบมากได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หัวใจ และมะเร็ง

ในสถานการณ์ที่สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ภาวะด้านสุขภาพของประชาชนอีกด้านหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่ การเจ็บป่วยของผู้สูงอายุ จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2550 พบว่าเตียงของโรงพยาบาลทั่วประเทศ ร้อยละ 28 เป็นของผู้ป่วยสูงอายุ สะท้อนถึงภาระของครอบครัวและภาครัฐในการบำบัดรักษา ทั้งนี้ผู้สูงอายุร้อยละ 50-70 ป่วยเป็นโรคข้อเสื่อม ปวดข้อเรื้อรัง ร้อยละ 50-55 มีอาการปวดหลังเรื้อรัง ร้อยละ 40-45 เป็นโรคตาต้อกระจก ร้อยละ 15-20 มีไขมันในเลือดสูง และร้อยละ 20-30 เป็นโรคความดันโลหิตสูง นอกจากนี้ยังพบผู้สูงอายุร้อยละ 10 เป็นโรคสมองเสื่อม ซึ่งเมื่อป่วยเป็นโรคนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้ดูแลและครอบครัวอย่างมาก ทั้งการดูแลและการใช้ชีวิต

สมองเสื่อม : โรคที่มากับวัย

โรคสมองเสื่อม เป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มอาการต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำงานของสมองที่เสื่อมลงในด้านความจำ การใช้ความคิด และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกิดจากหลายสาเหตุ พบมากที่สุด คือ โรคอัลไซเมอร์ ประมาณร้อยละ 70 รองลงมาคือ โรคหลอดเลือดสมอง ความเสี่ยงต่อการเป็นโรคสมองเสื่อมจะสูงขึ้นตามอายุ กล่าวคือ อายุ 60-64 ปี มีโอกาสเป็นร้อยละ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ในอายุ 65-69 ปี และร้อยละ 30 เมื่ออายุมากกว่า 90 ปี

ผู้สูงอายุหญิงป่วยเป็นโรคสมองเสื่อมมากกว่าชาย จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข ขณะนี้มีผู้สูงอายุป่วยเป็นโรคสมองเสื่อมมากกว่า 600,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของผู้สูงอายุ พบในผู้หญิงร้อยละ 35 สูงกว่าผู้ชายที่เป็นร้อยละ 24 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้หญิงมีอายุขัยเฉลี่ยสูงกว่า และในอนาคตประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว หากใช้อัตราการป่วยเป็นโรคสมองเสื่อมในอดีตเทียบกับปัจจุบัน คาดว่าอีก 10 ปีข้างหน้าจะมีผู้สูงอายุป่วยเป็นโรคสมองเสื่อมมากถึง 1 ล้านคน

ตารางที่ 7 โอกาสป่วยเป็นโรคสมองเสื่อมของประชากรไทยในแต่ละช่วงอายุ

อายุ (ปี)	โอกาสป่วยเป็นโรค (ร้อยละ)
60-64	1
65-69	2
70-74	3
75-79	5
80-84	7.5
85-89	12.5
90+	30

ที่มา : National Policies Ageing and Long-term Care Provision for Older Persons in Thailand ,2002

โรคอัลไซเมอร์ เป็นภาวะที่เนื้อสมองเสื่อมหรือเซลล์สมองตาย เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสมองอย่างช้าๆ จนเมื่อสมองเสียหายมากจะเริ่มลืมเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น สูญเสียความสามารถที่เคยมีเคยทำได้ ดูเลตมองไม่ได้ แม้กระทั่งการกิน การขับถ่าย

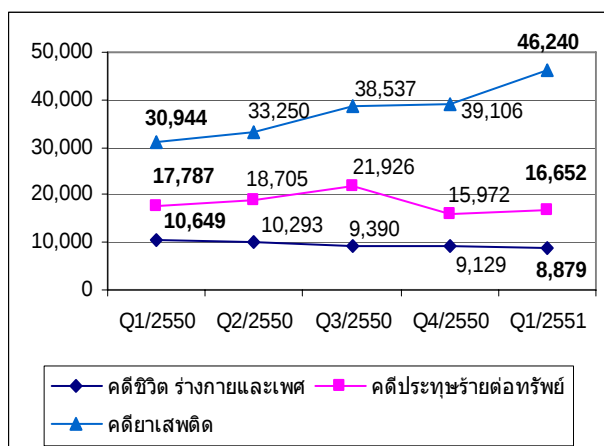
องค์การอนามัยโลกประเมินว่าทั่วโลกมีผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ประมาณ 18 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าภายในปี ค.ศ.2025 ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยคาดว่าจะมีประมาณ 218,000 คน

Archives of Neurology วารสารการแพทย์ของสมาคมแพทย์สหรัฐฯ ระบุว่าผู้ที่เป็นโรคอัลไซเมอร์ ความดันสูง และมีระดับคอเลสเตอรอลสูง ในช่วงวัยกลางคนมีความเสี่ยงต่อโรคสมองเสื่อมในช่วงสูงวัยมากกว่าคนทั่วไปถึง 2 เท่า ปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ล้วนมาจากแบบแผนการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้พบว่า คนไทยบริโภคผักผลไม้เฉลี่ยประมาณ 186 กรัมวัน หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของปริมาณที่ควรบริโภคที่องค์การอนามัยโลกแนะนำให้รับประทาน 400 กรัมวัน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มบริโภคอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล ไขมัน และเนื้อสัตว์เพิ่มมากขึ้นจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด

การป้องกันที่ดีที่สุด คือ การลดปัจจัยเสี่ยงตั้งแต่อายุน้อย โดยการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยครึ่งชั่วโมง 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ทำจิตใจให้แจ่มใสกระตือรือร้นอยู่เสมอ หลีกเลี่ยงอาหารประเภททอด ผัด มีไขมันและแป้งมากเกินไป รับประทานผักผลไม้ และปลาอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง เพราะปลาจะมีกรดไขมันโอเมก้า 3 ที่ช่วยให้สมองทำงานดีขึ้น และนอกจากนี้ Rush University Medical Center สหรัฐฯ ได้ทำการวิจัยพบว่าคนที่สามารถควบคุมจิตใจ ใช้ชีวิตอย่างมีสติ มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคนี้น้อยกว่าคนทั่วไปถึงร้อยละ 89

ความมั่นคงทางสังคม

แผนภูมิที่ 1 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกายและเพศ และยาเสพติดของไตรมาสหนึ่ง ปี 2550 – 2551

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลงเนื่องจากปัญหา ยาเสพติดทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไตรมาสแรกของปี 2551 โดยรวมลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ทั้งนี้เป็นผลมาจากความรุนแรงของปัญหา ยาเสพติดได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการจับกุมคดียาเสพติดเป็น 46,240 ราย หรือเพิ่มถึงร้อยละ 49.4 และจากการศึกษาสถานการณ์ยาเสพติดและแนวโน้มของ ปปส. พบว่า ปัญหาความรุนแรงของยาเสพติดที่เพิ่มขึ้นมาจากกลุ่มเครือข่ายนักค้ายาเสพติดต่างชาติลักลอบนำเข้ายาเสพติดทั้งเพื่อจำหน่ายและใช้เป็นทางผ่านไปยังประเทศที่สาม รวมทั้งกลุ่มนักค้าที่พันโทษกลับมาเคลื่อนไหวทำการค้าอีกครั้ง การเพิ่มขึ้นของคดียาเสพติดสะท้อนให้เห็นถึงภัยร้ายที่ทวีความรุนแรง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มของการกระทำความผิดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคดียาเสพติดและคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งเป็นคดีที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.4 และ 10.2 ตามลำดับ ขณะที่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากร้อยละ 12.3 ของคดีที่จับกุมทั้งหมดในไตรมาสหนึ่ง ของปี 2550 เป็นร้อยละ 14.0 ในไตรมาสเดียวกันของปี 2551

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศจำแนกตามฐานความผิดของไตรมาสหนึ่ง ปี 2550 - 2551

ฐานความผิด	ไตรมาสหนึ่ง		เปลี่ยนแปลง(%)
	ปี2550	ปี2551	
คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน	3,060	3,372	10.2
คดียาเสพติด	2,077	2,875	38.4
คดีชีวิตและร่างกาย	2,006	1,715	-14.5
คดีอาวุธและวัตถุระเบิด	999	843	-15.6
คดีความสงบสุข	753	831	10.4
คดีเกี่ยวกับเพศ	551	484	-12.2
คดีอื่นๆ	2,309	2,143	-7.2
รวม	11,755	12,263	4.3

ที่มา : สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 9 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ ตาย บาดเจ็บและมูลค่าความเสียหายของไตรมาสหนึ่ง ปี 2549-2551

ปี	จำนวนอุบัติเหตุ (ครั้ง)	ตาย(คน)	บาดเจ็บ (คน)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2549	30,848	3,464	21,612	1,280
2550	27,024	3,362	20,802	987
2551	23,294	3,041	18,499	1,518

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รูปแบบคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเริ่มมีคดีที่เป็นสาธารณะสมบัติ

แม้ว่าคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตร่างกายและเพศจะมีแนวโน้มลดลง คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงจาก 17,787 คดีในไตรมาสหนึ่ง ปี 2550 เป็น 16,652 คดีในไตรมาสหนึ่ง ปี 2551 หรือลดลงร้อยละ 6.8 และคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกายและเพศลดลงจาก 10,649 คดีเหลือ 8,879 คดีหรือลดลงร้อยละ 16.6 ในช่วงเดียวกัน แต่รูปแบบของการก่อคดีแตกต่างจากเดิม โดยมีลักษณะของการโจรกรรม หรือลักทรัพย์ที่เป็นสาธารณะสมบัติและวัตถุโบราณมากขึ้น เช่น การขโมยโน้ตเสไฟฟ้าแรงสูง ป้ายบอกทาง สายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ และพระพุทธรูป เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อส่วนรวม ดังเช่นกรณี ขโมยโน้ตเสไฟฟ้าแรงสูงไปขายเพื่อนำเงินไปเที่ยวเตร่ ขณะที่ กฟผ. ต้องใช้งบประมาณสูงถึง 8 -10 ล้านบาทในการซ่อมเสไฟฟ้าที่โค่นล้ม

มูลค่าความเสียหายจากอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

ความเสียหายจากอุบัติเหตุทางบกมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าพันล้านบาทในแต่ละปี เพิ่มขึ้นจาก 987ล้านบาทในไตรมาสหนึ่ง ปี 2550 เป็น 1,518 ล้านบาทในไตรมาสเดียวกันของปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 53.8 สาเหตุอันดับหนึ่งยังคงเป็นการขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด รองลงมาเป็น การขับรถตัดหน้าข้ามระยะกระชั้นชิด การแซงรถอย่างผิดกฎหมายและเมาสุรา

ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นผลมาจากคนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรม ความเอื้ออาทรลดลง ขาดวินัย ไม่เคารพในกฎ ระเบียบ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงสภาพสังคมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ซึ่งมาจากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และการกระจายผลการเจริญเติบโตไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนให้มีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณงามความดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยและมีจิตสำนึกสาธารณะโดยจะต้องเริ่มที่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและ สังคม

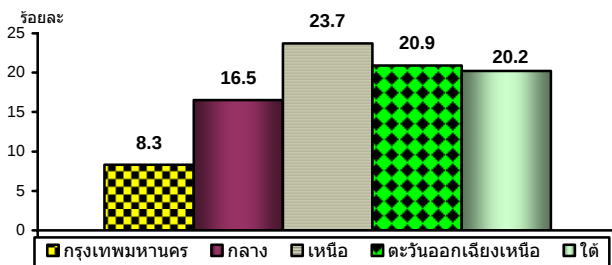
พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน

ตารางที่ 10 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนหมวดผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบและเครื่องดื่มมึนเมา รายปี (ราคาปี 2531) หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ไตรมาสหนึ่ง	
	ปี 2550	ปี 2551
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	39,166	40,001
- สุรา ไวน์	10,333	10,656
- เบียร์	28,833	29,346
บุหรี่ย	5,259	5,408
สุขภาพ	39,243	41,339
- ค่ายา	30,005	31,748
- ค่ารักษา	9,238	9,591
อื่นๆ	461,512	472,832
การใช้จ่ายของครัวเรือน	545,180	559,580

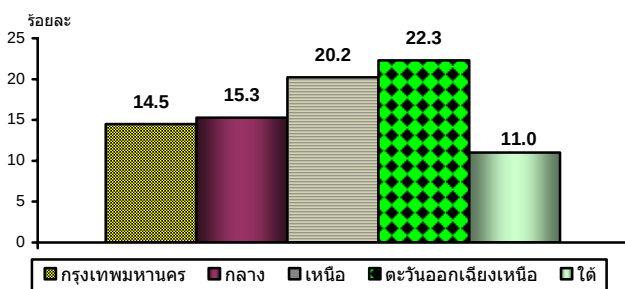
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 2 ร้อยละของผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่จำแนกตามภาค

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549

แผนภูมิที่ 3 ร้อยละของผู้สูงอายุที่ดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามภาค

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคยาสูบและแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคยาสูบเพิ่มขึ้นจาก 5,259 ล้านบาท ในไตรมาสหนึ่งของปี 2550 เป็น 5,408 ล้านบาทในปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.8 เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครัวเรือนไทยซึ่งเพิ่มขึ้นมาตลอด จากไตรมาสแรกของปี 2550 มูลค่า 39,166 ล้านบาทเป็น 40,001 ล้านบาทในปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 2.13

เกือบหนึ่งในห้าของผู้มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์เป็นผู้สูงอายุ

ปัจจุบันมีประชากรที่สูบบุหรี่อายุ 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.2 โดยกลุ่มผู้สูงอายุสูบบุหรี่สูงเป็นอันดับที่ 2 ร้อยละ 19.2 รองจากกลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 25.0 ผู้สูงอายุชายสูบบุหรี่สูงกว่าผู้สูงอายุหญิงร้อยละ 38.1 และ 4.0 ตามลำดับ และผู้สูงอายุภาคเหนือสูบบุหรี่สูงสุตร้อยละ 23.7 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 20.9 ภาคใต้ร้อยละ 20.2 และกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 8.3 ส่วนการดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 29.2 โดยกลุ่มอายุ 25-59 ปี ดื่มมากเป็นอันดับหนึ่งร้อยละ 36.8 และกลุ่มผู้สูงอายุดื่มร้อยละ 18.1 ผู้สูงอายุชายดื่มสูงกว่าผู้สูงอายุหญิง ร้อยละ 33.2 และ 5.9 ตามลำดับ และผู้สูงอายุภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการดื่มสูงสุด ร้อยละ 22.3 รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ 20.2 และภาคใต้น้อยที่สุด ร้อยละ 11.0

การสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์สอดคล้องกับการเกิดโรคเรื้อรังที่สำคัญหลายโรค อาทิ มะเร็งปอด พบว่า ภาคเหนือมีอัตราผู้ป่วยสูงสุด คือ 46.61 ต่อประชากร 100,000 คน รองลงมาคือภาคกลาง 29.60 ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 21.72 และ 16.05 ตามลำดับ ส่วนมะเร็งตับที่มีสาเหตุสำคัญมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราผู้ป่วยสูงสุด คือ 51.68 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือภาคเหนือ 42.03 ภาคกลางและภาคใต้ 39.67 และ 15.05 ตามลำดับ

ภาระหนี้สินของภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

ในภาพรวมหนี้สินภาคครัวเรือนยังไม่น่าเป็นห่วง เนื่องจากอัตราการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนสูงกว่าอัตราการเพิ่มของภาระรายจ่ายและภาระหนี้สิน แต่มีครัวเรือนบางกลุ่มที่มีความเปราะบาง ได้แก่ กลุ่มคนงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่รายได้น้อยและมีภาระหนี้สินเพิ่มสูงขึ้น ผลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและ

ตารางที่ 11 รายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน
จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจ ปี 2549-2550 หน่วย: บาท

สถานะทางเศรษฐกิจ สังคมของครัวเรือน	รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน		ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ต่อเดือน		หนี้สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือน	
	2549	2550	2549	2550	2549	2550
ทั้งหมด	17,787	18,660	14,311	14,500	116,585	116,681
ผู้ถือครองทำการเกษตร						
- เป็นเจ้าของที่ดิน	12,837	12,488	10,132	10,469	74,309	84,922
- เช่าที่ดิน	12,092	12,046	10,082	10,327	92,542	104,956
- ประมง	10,291	9,185	7,658	7,468	41,990	40,159
ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ ไม่ใช้การเกษตร	23,932	25,208	17,510	17,197	199,667	167,480
ลูกจ้าง						
- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการนักบริหาร	42,215	42,863	31,267	30,241	339,410	367,437
- คนงานเกษตร	9,037	9,759	8,926	9,345	38,418	38,195
- คนงานทั่วไป	9,432	10,609	9,386	9,561	27,064	37,192
- เสมียนพนักงานพนักงาน ขายและให้บริการ	18,696	19,311	16,448	16,680	110,590	109,745
- ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการ ผลิต	13,069	14,095	11,845	12,262	48,666	45,445
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานซึ่ง เศรษฐกิจ	11,377	12,604	9,926	10,303	51,602	51,217

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2549 และ 2550 สำนักงานสถิติ

แห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ตารางที่ 12 จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์การกู้ยืม
ปี 2549-2550 หน่วย : บาท

วัตถุประสงค์การกู้ยืม	2549		2550	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	39,289	33.7	36,521	31.3
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภค	32,177	27.6	38,855	33.3
ใช้ในการศึกษา	3,964	3.4	3,150	2.7
เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่เกษตร	21,335	18.3	16,802	14.4
เพื่อใช้ทำเกษตร	16,555	14.2	17,736	15.2
หนี้อื่นๆ	3,617	2.8	3,617	3.1
รวม	116,585	100	116,681	100

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2549 และ 2550 สำนักงานสถิติ

แห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สังคมของครัวเรือนชี้ให้เห็นว่า ครัวเรือนมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้น้อยลง โดยในปี 2550 มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.9 จาก 17,787 บาท ในปี 2549 เป็น 18,660 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในขณะที่ ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 จาก 14,311 บาท เป็น 14,500 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ทำให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้น้อยลงจากร้อยละ 80.5 เป็น ร้อยละ 77.7

ครัวเรือนที่มีหนี้สินมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 64.4 ในปี 2549 เหลือร้อยละ 63.3 ในปี 2550 ขณะที่หนี้สินของครัวเรือนที่มีหนี้เพิ่มขึ้นจาก 181,033 บาทเป็น 184,330 บาท ภาระหนี้สินของครัวเรือนในภาพรวมจึงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 จาก 116,585 บาทเป็น 116,681 บาทต่อครัวเรือน โดยหนี้สินเพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคมีสัดส่วนเพิ่มจากร้อยละ 27.6 เป็น ร้อยละ 33.3 และสัดส่วนหนี้สินเพื่อซื้อ/เช่าซื้อบ้านที่ดินและเพื่อทำธุรกิจมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 66.2 เหลือร้อยละ 61 ในช่วงเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มคนงานทั่วไปมีหนี้ต่อครัวเรือนมีอัตราเพิ่มสูงถึงร้อยละ 37.4 โดยเพิ่มจาก 27,064 บาท เป็น 37,192 บาท ในช่วงเวลาเดียวกัน รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดิน เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.3 และเกษตรกรที่เช่าที่ดินเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องดูแลและมีมาตรการช่วยเหลือโดยเฉพาะกลุ่มคนงานทั่วไปและกลุ่มเกษตรกร โดยการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเพิ่มรายได้ เป็นต้น

สิ่งแวดล้อม

ฝุ่นขนาดเล็กยังเป็นปัญหาคอรัณที่ไอโซนเกินมาตรฐานยังพบในพื้นที่เดิม

ภาพรวมคุณภาพอากาศในไตรมาสนี้ดีขึ้น เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันกับปี 2550 แต่ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) ยังเกินค่ามาตรฐานที่ 120 มคก./ลบม. ในกรุงเทพฯ พื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุดคือ เขตหะชุมชนดินแดง เกินค่ามาตรฐาน วัดได้สูงสุด 159-205.4 มคก./ลบม. จำนวนวันเกินมาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมาคือ ถนนพระราม 6 และ ถนนพระราม 4 เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการจราจรคับคั่ง ในพื้นที่ต่างจังหวัด ได้แก่ ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ปริมาณฝุ่น PM₁₀ อยู่ระหว่าง 66.0-283.0มคก./ลบม. จำนวนวันเกินมาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 51.9 เนื่องจากเป็นแหล่งประกอบกิจการโรง บด และย่อยหิน รวมทั้ง จังหวัดสมุทรปราการ ยังคงมีปริมาณฝุ่นขนาด PM₁₀ สูงเกินมาตรฐานเช่นเดียวกัน

สำหรับปริมาณก๊าซไอโซนเกินมาตรฐานที่ 100 ppbพบในพื้นที่เดิม ในกรุงเทพฯโดยเฉพาะเขตยานนาวา และเขตบางขุนเทียน วัดค่าสูงสุดได้เท่ากัน คือ 142.0 ppb และต่างจังหวัดที่ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร วัดค่าได้ 143 ppbรองลงมาที่ อำเภอบางกรวย นนทบุรี วัดค่าได้ 136 ppb และตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี วัดได้ 113 ppb

การป้องกันและแก้ไข ปัญหาฝุ่นละอองและ ปริมาณก๊าซไอโซนเกินมาตรฐาน ขณะนี้ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหาหมอกควันและไฟป่า ปี 2551-2554 มีการเฝ้าระวังสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน การควบคุมไฟป่าในพื้นที่ โดยประสานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่แก้ไขฝุ่นในพื้นที่ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรม มีการจัดทำโครงการ “โรงโม่ เหมืองหิน ติดดาว” เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลสถานประกอบการ และเป็นนโยบายเชิงรุกให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมยิ่งขึ้น

ตารางที่ 13 ค่าปริมาณฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) กรุงเทพฯ ปริมาณผล และต่างจังหวัด หน่วย : มคก./ลบม.

พื้นที่	ไตรมาสหนึ่ง	
	ปี2550	ปี2551
กรุงเทพฯ		
- เขตหะชุมชนดินแดง	201.0	205.4
- ถนนพระราม 6	242.7	192.4
- ถนนพระราม 4	223.9	179.5
ปริมาณผล		
-สมุทรปราการ	153.4	115.0
ต่างจังหวัด		
- สระบุรี	302.2	283.0
- เชียงใหม่	396.4	178.9
- ลำปาง	209.1	175.9
ค่ามาตรฐาน	120 มคก./ลบม.	

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ไม่โครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 14 ปริมาณก๊าซไอโซนเกินมาตรฐานในพื้นที่ต่างๆ หน่วย : ppb

พื้นที่	Q1/2550		Q1/2551	
	ค่าสูงสุด	ครั้ง>มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ครั้ง>มาตรฐาน
กรุงเทพฯ				
- จตุจักร	107	1	122.2	10
- ยานนาวา	119	10	142	18
- บางขุนเทียน	127	7	142	32
- บางกะปิ	110	4	131	28
ปริมาณผล				
- ปทุมธานี	124	11	129	46
- นนทบุรี	125	9	136	27
ต่างจังหวัด				
- สระบุรี	175	82	113	7
- ชลบุรี	147	14	113	10
- สมุทรสาคร	120	7	143	43
ค่ามาตรฐาน	100 ppb			

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 15 แสดงค่าระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชม. จากสถานีตรวจวัดระดับเสียง
ริมถนนในกรุงเทพมหานคร หน่วย : เดซิเบลเอ

สถานีตรวจวัด	ไตรมาสหนึ่ง	
	ปี 2550	ปี 2551
- ห้วยขวาง	66.5	66.2
- สันติภาพ	72.6	72.4
- ธนบุรี	71.9	72.9
- บางกะปิ	73.7	72.9
- ดินแดง	72.5	72.5
- พระนคร	75.6	77.1

หมายเหตุ : มาตรฐานระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชม. เท่ากับ 70 เดซิเบลเอ

ที่มา : สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ

ระดับเสียงบริเวณริมถนนใน กทม. และสระบุรียังคงเกินค่ามาตรฐาน

สถานการณ์ระดับเสียงภาพรวมในไตรมาสหนึ่ง ปี 2551พบว่าพื้นที่ริมถนนใน กทม. และสระบุรียังคงมีระดับเสียงสูงเกินค่ามาตรฐานที่ 70 เดซิเบลเอ เมื่อเปรียบเทียบกับระดับเสียงเฉลี่ยในไตรมาสเดียวกันของปี 2550 ใน กทม. พื้นที่ที่มีระดับเสียงเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เขตพระนคร มีระดับเสียงเฉลี่ยสูงสุดที่ 77.1 รองลงมา คือ บางกะปิ และ ดินแดง ที่มีระดับเสียงเฉลี่ยสูงสุดที่ 72.9 และ 70.5 เดซิเบลเอ ในส่วนภูมิภาคยังคงมีระดับเสียงเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐาน ยกเว้นจังหวัดสระบุรี ที่มีปัญหาระดับเสียงมากที่สุดที่ 71.6 เดซิเบลเอ

ทุกภาคส่วนในสังคมมีความตระหนักและให้ความสำคัญในการแก้ปัญหามลพิษ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังตัวอย่างของชาวบ้านอำเภออัมพวา จ.สมุทรสงคราม ที่ประสบความเดือดร้อนจากเสียงดังเกินกว่า 120 เดซิเบลเอ จากเรือโดยสารนำเที่ยวตามโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำตามวิถีธรรมชาติ ในการฟื้นฟูลำน้ำและห้วยเพื่อเป็นการแก้ปัญหามลพิษทางเสียง และรักษารายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าว จึงได้มีการติดตั้งอุปกรณ์ระงับเสียงไว้ที่เรือโดยสารดังกล่าวให้มีความดังไม่เกิน 100 เดซิเบลเอ

สรุป

ในไตรมาสหนึ่งของปี 2551 การจ้างงานในประเทศยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากไตรมาสที่แล้ว โดยการจ้างงานนอกภาคเกษตรขยายตัวในอัตราร้อยละ 1.8 ในสาขาการค้าส่ง ค้าปลีก และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร ในขณะที่การจ้างภาคเกษตรแม้จะช่วงนอกฤดูกาลก็ขยายตัวจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 0.5 เนื่องจากราคาข้าวที่ปรับสูงขึ้นจึงให้เกษตรกรปลูกข้าวนาปรังเพิ่มขึ้น อีกทั้งพบว่าผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานมากขึ้น สำหรับด้านสุขภาพอนามัย การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่พบมากได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หัวใจ และมะเร็ง โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประชาชนจำนวนมากเจ็บป่วยด้วยปอดอักเสบ ไข้เลือดออก และโรคมือ เท้า ปาก ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มโรคที่ต้องเฝ้าระวัง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง โดยปัญหาหาเสพติดที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น รูปแบบคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเริ่มมีคดีที่เป็นสาธารณะสมบัติ มูลค่าความเสียหายจากอุบัติเหตุทางบกเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว ปีละไม่ต่ำกว่าพันล้านบาท สาเหตุสำคัญมาจากการขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด รองลงมาเป็น การขับรถตัดหน้าข้ามตามระยะกระชั้นชิด การแข่งรถอย่างผิดกฎหมายและเมาสุรา นอกจากนี้ประชาชนยังมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคยาสูบและแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น โดยเกือบหนึ่งในห้าของผู้มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์เป็นผู้สูงอายุ และครัวเรือนที่เป็นหนี้มีสัดส่วนลดลงแม้ว่าภาระหนี้สินต่อครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แม้จะยังไม่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม แต่สถานการณ์โดยรวมนับได้ว่าดีขึ้นกว่าไตรมาสเดียวกันของปี 2550 เป็นอย่างมาก

เรื่องเด่นประจำฉบับ

การออมเพื่อชราภาพ

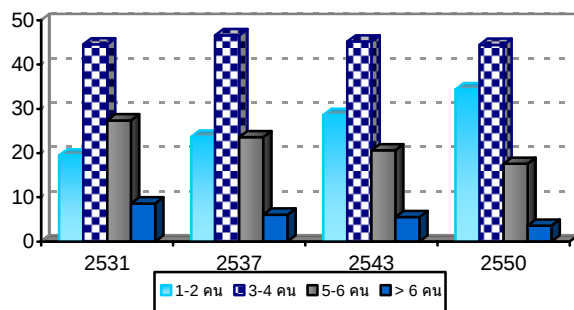
ตารางที่ 16 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยปี 2513-2571

	2513 ¹	2523 ¹	2533 ¹	2543 ¹	2551 ²	2561 ²	2571 ²
จำนวนประชากรรวม (ล้านคน)	34.40	44.83	54.55	60.92	66.48	69.68	70.64
โครงสร้างประชากร							
สัดส่วนประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี)	45.08	38.30	29.23	24.66	21.51	17.47	14.11
สัดส่วนประชากรวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี)	49.91	56.25	63.40	65.95	67.37	66.48	62.38
สัดส่วนประชากรวัย 60 ปีขึ้นไป	5.01	5.46	7.36	9.51	11.12	16.06	23.52
• 60-69 ปี	3.13	3.31	4.49	5.75	6.46	9.62	13.12
• 70-79 ปี	1.35	1.64	2.06	2.80	3.56	4.69	7.64
• 80 ปีขึ้นไป	0.53	0.50	0.81	0.96	1.10	1.75	2.75
อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ 1 คน ต่อประชากรวัยแรงงาน (Age Dependency Ratio)	9.95	10.31	8.61	6.99	6.06	4.14	2.65

ที่มา: ¹ การสำรวจประชากรและเคหะ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2513-2543

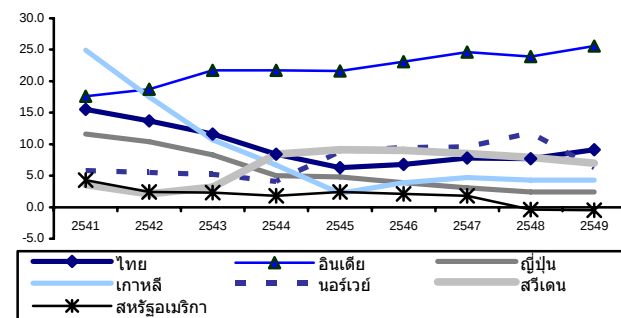
² การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 4 ร้อยละ ของขนาดสมาชิกครัวเรือน

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 5 สัดส่วนการออมต่อรายได้ส่วนบุคคลปี 2541-2549

ที่มา: รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2541-2549, สศช., CEIC, และ OECD Economic

Outlook 79 database

สถานการณ์และแนวโน้ม

อีก 20 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึงหนึ่งในสี่ของประชากร และเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบ ภายในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือหนึ่งในสี่ของประชากรทั้งประเทศ และมีสัดส่วนสูงกว่าประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) เกือบ 2 เท่า ภาระการดูแลผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า จากเดิมประชากรวัยแรงงาน 6 คน ร่วมกันดูแลผู้สูงอายุ 1 คน เป็นประชากรวัยแรงงานเกือบ 3 คน ร่วมกันดูแลผู้สูงอายุ 1 คน

แนวโน้มครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลง อัตราการเจริญพันธุ์ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 1.81 ในช่วงปี 2543-2548 เป็น 1.61 ในช่วงปี 2548-2553 และคาดว่าจะ เป็น 1.35 ในช่วงปี 2568-2573 จนทำให้ปัจจุบันนี้ครัวเรือนที่สมาชิก 4 คนขึ้นไปมีน้อยลง ขณะที่ขนาดครอบครัวที่มีสมาชิก 1-2 คน มีมากขึ้น แสดงถึงครอบครัวมีสมาชิกเพียงพอแม่ลูกไม่รวมปู่ย่าตายาย ทำให้เห็นแนวโน้มที่ผู้สูงอายุจะไม่ได้รับการดูแลจากบุตรหลานสูงขึ้น แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนว่าผู้สูงอายุต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น ดังนั้นวัยทำงานจึงต้องเก็บออมเงินตั้งแต่วัยนี้เพื่อไว้ใช้ในยามสูงอายุ

การออมเพื่อการชราภาพของประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้ว การออมในระดับครัวเรือนของประเทศต่างๆ (แผนภูมิที่ 5) พบว่า ประเทศที่เป็นสังคมผู้สูงอายุมานานแล้ว เช่น ประเทศนอร์เวย์ สวีเดน และญี่ปุ่น มีสัดส่วนการออมต่อรายได้ส่วนบุคคลลดลง ส่วนกรณีประเทศไทยเพิ่งก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเป็นสังคมอย่างสมบูรณ์แบบในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า สัดส่วนการออมต่อรายได้ส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น แต่ก็มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 9.1 ในปี 2549 ซึ่งไม่น่าจะเพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาถึงสภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจ รวมถึงงบประมาณภาครัฐก็ไม่เพียงพอในการจัดการทางสังคมอย่างทั่วถึงกับทุกกลุ่มอายุ การออมเพื่อชราภาพนับเป็นมาตรการหนึ่งในการสร้างหลักประกันความมั่นคงในยามสูงวัย คนทั่วไปควรออมเงินระยะยาวตั้งแต่วัยทำงานสำหรับใช้สอยในวัยสูงอายุ เมื่อพิจารณาบทเรียนการสร้างควมมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว มีสัญญาณบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องเร่งสร้างหลักประกันรายได้เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคม

ตารางที่ 17 มูลค่าสินทรัพย์ของกองทุนต่างๆ

หน่วย : ล้านบาท

กองทุน	2548	2549	2550	% เปลี่ยนแปลง เฉลี่ย
กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ	39,210.34	39,177.46	38,014.61	-1.52
กองทุนบำเหน็จบำนาญราชการ	286,748.74	320,760.98	375,586.37	15.49
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	345,895.94	386,656.94	441,720.26	13.85
กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ	18,455.88	25,475.24	38,016.85	52.99

หมายเหตุ : กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพปี 2550 รวมกรณีสงเคราะห์บุตร

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ผู้สูงอายุในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยประเทศที่เป็นสังคมผู้สูงอายุแล้วมีรูปแบบการออมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศสแกนดิเนเวียใช้รูปแบบรัฐสวัสดิการ เป็นการเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับภาษีและรายได้สูง ประเทศเยอรมันและฝรั่งเศส เช่นเดียวกับญี่ปุ่นและไทย ใช้รูปแบบการประกันสังคมจากการจ้างงาน และการจ่ายสมทบ กลุ่มประเทศตะวันตกและสหรัฐอเมริกาใช้รูปแบบการตลาดเป็นฐาน โดยใช้การจ่ายเงินเข้ากองทุนสวัสดิการสังคม และนำไปลงทุน เช่น การเพิ่มหน่วยลงทุนในตลาดหุ้น การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ที่สร้างผลตอบแทนที่สูงขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าการลงทุนที่ได้รับผลตอบแทนสูงมักจะต้องยอมรับกับความเสี่ยงที่สูงขึ้นตามมา เนื่องจากเป็นการลงทุนที่ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ลงของเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และกลุ่มประเทศอาเซียนใช้รูปแบบของการสร้างเครือข่ายชุมชน ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการประกันสังคมของรัฐและชุมชน โดยใช้ทุนทางสังคม

สภาพภาพการออมเพื่อการชราภาพของไทย ในปัจจุบันระบบการออมเพื่อชราภาพของไทยมีลักษณะเป็นการออมแบบบุคคลทั้งที่เป็นแบบบังคับและแบบสมัครใจ ครอบคลุมประชากรประมาณร้อยละ 30 ได้แก่ 1) กองทุนที่นายจ้างร่วมจ่ายเงินสมทบ เช่น กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ครอบคลุมลูกจ้างภาคเอกชน และพนักงานราชการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 2) กองทุนการออมที่ประชาชนเป็นผู้จ่ายฝ่ายเดียว เช่น กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมเพื่อการเกษียณอายุ ที่ประชาชนจะต้องออมเงินทุกปี และจะไถ่ถอนได้เมื่ออายุครบ 55 ปี โดยกำหนดอัตราซื้อหน่วยลงทุนขั้นต่ำที่ร้อยละ 3 ของรายได้หรือ 5,000 บาท และการประกันชีวิตที่มีลักษณะเป็นการออมทรัพย์ โดยเฉพาะการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ จะจ่ายเงินเอาประกันภัยเงินคืนเมื่อสัญญาครบกำหนดการประกันชีวิตเหมาะสำหรับผู้มีรายได้สูงหรือปานกลาง หรือผู้ที่ต้องการสร้างทุนการศึกษาให้กับบุตรหรือผู้ที่ต้องการสะสมทรัพย์ โดยมีอัตราเบี้ยประกันค่อนข้างสูง ทั้งนี้ กระทรวงการคลังกำลังศึกษารายละเอียดในการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ เพื่อให้แรงงานที่เกษียณอายุสามารถรักษามาตรฐานการดำรงชีวิตไม่แตกต่างจากช่วงวัยทำงานมากนัก

ผู้มีงานทำออมเพียงหนึ่งในสี่ของรายได้ ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการออมของกลุ่มผู้มีงานทำที่มีความสามารถออมได้จำนวน 1,230 คน ของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ผู้มีงานทำประเมินตนเองว่าสามารถออมได้ร้อยละ 60.7 และผู้ที่ออมได้สามารถออมได้

ตารางที่ 18 การประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ปี 2547-2549

ประเภท	2547	2548	2549	% เปลี่ยนแปลง เฉลี่ย
1. การประกันชีวิตแบบตลอดชีพ				
• จำนวนกรมธรรม์มีผลบังคับ	2,550,867	2,936,332	3,343,671	15.54
• จำนวนเงินเอาประกันภัย (ล้านบาท)	445,540	514,611	591,327	16.36
2. การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์				
• จำนวนกรมธรรม์มีผลบังคับ	4,877,655	5,294,701	5,778,054	9.23
• จำนวนเงินเอาประกันภัย (ล้านบาท)	963,086	1,034,865	1,127,508	8.54

ที่มา : สมคมประกันชีวิต

ตารางที่ 19 รูปแบบการออม

รูปแบบการเก็บออม	ผู้ที่ตอบว่าใช่	ร้อยละ
เงินฝากในธนาคารพาณิชย์	742	60.3
เงินฝากในธกส.	129	10.5
เงินฝากในธนาคารอาคารสงเคราะห์/ออมสิน	178	14.5
บริษัทเงินทุนเครดิตฟองซิเอร์	7	0.6
เงินฝากในสหกรณ์ออมทรัพย์	185	15.0
เงินออมกับกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่	205	16.7
ประกันชีวิตประเภทสะสมทรัพย์	224	18.2
หุ้นกู้ภาคธุรกิจกองทุนรวม	6	0.5
การลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ	19	1.5
การลงทุนในธุรกิจครัวเรือน	48	3.9
พันธบัตรหรือหลักทรัพย์รัฐบาลอื่น	25	2.0
สลากออมสิน	85	6.9
เงินให้กู้แก่บุคคลภายนอกครัวเรือน	16	1.3
เงินสดในมือ	256	21.5
การซื้อที่ดินทั้งที่อยู่ในรูปทรัพย์สิน	53	4.3
การซื้อทรัพย์สินมีค่า เช่น ทอง เพชร ฯลฯ	133	10.8
อื่นๆ เล่นแชร์	64	5.2

ที่มา : รายงานการศึกษาแนวทางการออมของกลุ่มผู้มีงานทำ ศูนย์บริการวิชาการแห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551

ทุกเดือนร้อยละ 64.5 โดยสามารถออมได้เฉลี่ยร้อยละ 27 ของรายได้หลักและรายได้เสริม หรือคิดเป็นเงิน 3,857 บาทต่อเดือน กลุ่มอาชีพที่มีศักยภาพในการออมสูงได้แก่ กลุ่มผู้มีงานทำในระดับหัวหน้างาน เช่น ผู้จัดการบริษัท ข้าราชการระดับสูง ผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะต่างๆ แพทย์ วิศวกร เป็นต้น ส่วนกลุ่มอาชีพที่มีความสามารถในการออมต่ำได้แก่ ผู้มีงานทำในระดับปฏิบัติการ กลุ่มผู้ใช้แรงงานในการผลิตต่างๆ และผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการขายและให้บริการ เป็นต้น

นอกจากนี้ การออมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสะสมสินทรัพย์ในระยะยาว แต่เป็นการออมเพื่อไว้ใช้ยามเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุมากที่สุดร้อยละ 49.9 รองลงมาเป็นการใช้จ่ายของบุตรหลาน และไว้ในยามชรา รูปแบบการออมนิยมการฝากเงินในธนาคารพาณิชย์ระยะสั้นมากที่สุดประมาณร้อยละ 60.3 รองลงมาเป็นเงินสดร้อยละ 21.5 และประกันชีวิตประเภทสะสมทรัพย์ร้อยละ 18.2 สำหรับรูปแบบการดำเนินชีวิตพบว่า ร้อยละ 52.4 ไม่มีการวางแผนการดำเนินชีวิต และมีผู้วางแผนทางการเงินร้อยละ 44.6 โดยผู้ที่วางแผนทางการเงินส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้สูงและเป็นแรงงานในระบบ และยังพบว่าผู้มีงานทำกว่าร้อยละ 50 มีความกังวลใจต่อการดำเนินชีวิตในยามชราภาพ โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากความกังวลว่าอาจมีเงินออมไม่เพียงพอในการใช้จ่ายยามชราภาพ ไม่สามารถพึ่งพาลูกหลานได้ หรือไม่สมารถหางานใหม่ทำได้ โดย 1 ใน 4 ของผู้มีงานทำที่มีความกังวลใจแต่ก็ไม่ได้วางแผนการดำเนินชีวิต

ดังนั้น คนไทยจำเป็นต้องสร้างหลักประกันความมั่นคงทางรายได้ นับตั้งแต่ในช่วงวัยหนุ่มสาว มีการเก็บออมและการบริหารจัดการเงินออมที่เหมาะสมตลอดช่วงอายุการทำงานไว้ใช้ภายหลังเกษียณอายุ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การเตรียมรับมือกับการเป็นสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

การออมในชุมชนเพื่อการชราภาพของแรงงานนอกระบบ

การออมในชุมชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งกำลังมีบทบาทสำคัญสำหรับประชากรกลุ่มแรงงานนอกระบบ ที่เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงและเปราะบางทางสังคม มีหลายรูปแบบที่ริเริ่มและระดมทุนมาจากชุมชนเอง เช่น

- กองทุนสวัสดิการและบำนาญประชาชน กรุงเทพมหานคร เป็นโครงการนำเงินออมของสมาชิกในเขตต่างๆ ของ กทม. มาจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในสัดส่วนร้อยละ 40 ผู้ที่เป็นสมาชิกครบ 5 ปี เมื่ออายุ 60 ปี จะได้รับบำนาญอย่างน้อยเดือนละ 300 บาท และจะได้รับเพิ่มขึ้นในปีต่อไป เดือนละ 50 บาท

ตารางที่ 20 กองทุนสวัสดิการชุมชนปี 2548-2550

ภาค	จำนวนหมู่บ้าน	สมาชิก	เงินทุนสวัสดิการ	การสมทบเงินกองทุน (บาท)		
				อปท.	พช.	สมาชิกกลุ่ม
กทม. และปริมณฑล	52	2,404	1,794,278	-	350,000	1,177,218
กลางตอนบน	467	22,870	14,330,231	491,000	2,365,000	1,958,580
ตะวันตก	376	161,720	4,700,384	630,000	2,663,254	3,461,558
ตะวันออก	693	29,980	8,290,023	1,529,775	1,941,804	41,520,589
เหนือ	485	63,411	19,678,421	1,214,000	2,275,000	9,509,100
ตะวันออกเฉียงเหนือ	406	24,572	26,695,865	1,038,500	2,576,735	11,484,610
ใต้	1,937	718,119	58,884,996	2,178,200	2,621,743	54,085,053
รวมทั้งประเทศ	4,416	1,023,076	134,374,197	7,081,475	14,793,536	123,196,708

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

- การใช้กลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชนจังหวัดสงขลา โดยจัดสวัสดิการครอบคลุมการชราภาพ โดยผู้ส่งเงินสัจจะ 15 ปี และมีอายุครบ 60 ปี จะได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท และสูงสุดเมื่อผู้ส่งเงินมีสัจจะ 60 ปี และมีอายุครบ 60 ปี หรือส่งเงินตั้งแต่เกิด จะได้รับบำนาญเดือนละ 1,200 บาท
 - การตั้งธนาคารหมู่บ้านเป็นฐานในการระดมทุนเพื่อจัดสวัสดิการบำนาญผู้สูงอายุให้คนในชุมชน โดยรวมตัวเป็นศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา คือ เมื่อเป็นสมาชิกครบ 10 ปี ได้รับเงินบำนาญไม่เกิน 200 บาทต่อเดือน หากเป็นสมาชิกครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญไม่เกินเดือนละ 2,500 บาท
- ขณะนี้ชุมชนได้ตื่นตัวมากในการจัดสวัสดิการชุมชน มุ่งให้เกิด “กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล” ตั้งแต่ปี 2547 เป็นการสมทบเงินทุนจาก 3 ฝ่าย คือ จากชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐส่วนกลาง (พม.) ผลจากการขับเคลื่อนขบวนการสวัสดิการชุมชน ในช่วงปี 2548-2550 ได้มีกองทุนสวัสดิการชาวบ้านแล้ว 650 ตำบล จากข้อมูลตามตารางที่ 20 แสดงว่า มีจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก 4,416 หมู่บ้าน สมาชิก 1,023,076 ราย เงินทุนสวัสดิการ 134,374,197 บาท ซึ่งส่วนใหญ่มาจากทุนภายในชุมชนประมาณร้อยละ 85 คือมาจากการออมของสมาชิก จากฐานการออมวันละบาท อีกส่วนหนึ่งมาจากผลกำไรของกลุ่มออมทรัพย์ หรือผลการดำเนินการของกองทุนต่าง ๆ ในระดับตำบล

ตารางที่ 21 รายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภค จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		ค่าใช้จ่ายในการบริโภค ต่อเดือน (บาท)	
	ปี 2545	ปี 2550	ปี 2545	ปี 2550
วัยแรงงาน				
15-19 ปี	3,569	5,022	2,699	4,110
20-29 ปี	4,407	6,564	3,179	5,170
30-39 ปี	4,259	6,197	2,951	4,805
40-49 ปี	4,509	6,449	3,073	5,002
50-59 ปี	4,594	6,956	2,996	4,993
วัยสูงอายุ				
60-69 ปี	3,724	5,234	2,570	4,028
70-79 ปี	3,250	4,965	2,425	3,816
80 ปีขึ้นไป	3,277	4,934	2,442	3,801

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545 และ 2550 จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

ตัวอย่างของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดสรรสวัสดิการให้ผู้สูงอายุ เช่น ตำบลสะโน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จัดสรรเงินออมวันละ 1 บาท เป็นบำนาญผู้สูงอายุ เมื่ออายุครบ 60 ปี เป็นสมาชิกมาแล้ว 15/20/25 ปี ได้รับ 300/400/500 บาทต่อเดือน หรือตำบลไชยราช อำเภอสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จัดสรรเงินฝากเดือนละ 9 บาท/คน เป็นบำนาญแก่ผู้สูงอายุ สำหรับสมาชิกอายุครบ 60 ปี เป็นสมาชิกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ได้รับสวัสดิการบำนาญเดือนละ 50-200 บาท และจัดสรรเงินฝากเดือนละ 1 บาท/คน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุด้านภูมิปัญญา จิตใจ สุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ เป็นต้น

สัดส่วนการออมต่อรายได้ยังไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในยามสูงอายุ

จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2545 และ 2550 พบว่าผู้สูงอายุมีรายได้เฉลี่ยลดลงจากในช่วงวัยแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปี 2550 รายได้เฉลี่ยของคนอายุ 60-69 ปี อยู่ที่ 5,234 บาทต่อเดือน ต่ำกว่ารายได้ของคนอายุ 50-59 ปี ซึ่งเฉลี่ยที่ 6,956 บาทต่อเดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 24.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยต่อเดือนลดลงร้อยละ 19.3 จาก 4,993 บาท เป็น 4,028 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อประชากรวัยแรงงานก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ จะมีโอกาสในการทำงานน้อยลง แม้ว่าบางส่วนจะทำงานต่อเนื่อง แต่จะมีรายได้น้อยลง ขณะที่ยังคงมีความจำเป็นใช้จ่าย โดยเฉพาะรายจ่ายด้านสุขภาพที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามวัย

ปัจจุบันมีแรงงานในระบบที่มีการออมเงินเพื่อชราภาพจำนวน 13.68 ล้านคน ซึ่งจะได้รับเงินบำนาญหรือเงินทุนเลี้ยงชีพหลังเกษียณ อย่างไรก็ตาม ระดับผลประโยชน์ทดแทนของผู้ที่อยู่ภายใต้หลักประกันชราภาพที่มีอยู่นี้ยังไม่พอเพียงกับการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้มีการศึกษาความเพียงพอของรายได้หลังเกษียณของแรงงานภาคเอกชนที่มีรายได้อยู่ในระดับเฉลี่ย ซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และประมาณการว่า หากต้องการเงินใช้ร้อยละ 50 ของเงินเดือนสุดท้าย¹ จะต้องการเงินออมเพื่อใช้หลังเกษียณอายุรวมประมาณ 4.9 ล้านบาท ขณะที่ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับจากการประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพรวมกันเท่ากับประมาณ 3 ล้านบาทเท่านั้น นอกจากนี้ แรงงานนอกระบบอีก 21.81 ล้านคน หรือ 2 ใน 3 ยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากระบบที่มีอยู่

¹ รายงานการศึกษา “การออม การลงทุน และการประเมินระบบความปลอดภัยทางสังคมของประเทศไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังประจำปี 2547 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2547

การออม : การสร้างหลักประกันรายได้ที่มั่นคงเมื่อสู่วัยสูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อผลิตภาพที่ลดลง และสัดส่วนการออมในช่วงวัยแรงงาน ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในอนาคต รวมทั้งการที่ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากลูกหลานน้อยลง จะเป็นตัวกระตุ้นให้ต้องเตรียมการป้องกัน การเกิดกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก และอาจเป็นปัญหากับครอบครัวและเป็นการของสังคม

ดังนั้น การสร้างหลักประกันด้านรายได้แบบถ้วนหน้าเป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงในชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัย โดยเริ่มต้นได้ในทันทีด้วยการสร้างความเข้าใจและสร้างพฤติกรรม การออมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตในระยะยาวตั้งแต่แรกเกิด เช่น กรณีของกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็ดบุญชีเงินออมให้เป็น การรับขวัญเด็กแรกเกิด หรือกรณีวิถีชีวิตของชาวมุสลิม ก็จะเริ่มออม ตั้งแต่เกิด เพื่อเตรียมความพร้อมและมีเงินทุนที่จะไปประกอบ พืชอาชีพ เป็นต้น เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น ก็อาจจะเป็นการกึ่งบังคับ เช่น พรบ. ส่งเสริมให้ประชาชนวัย 20 ปี ต้องออมเงิน รวมทั้งสร้างความ เชื่อมั่นว่าเมื่ออายุครบ 60 ปี จะได้รับเป็นเงินบำนาญ และในช่วง ระหว่างการออมจะได้รับสิทธิประโยชน์มากขึ้น

เร่งพัฒนาระบบและการบริหารจัดการการออมเพื่อสุขภาพแบบถ้วน หน้าให้ครอบคลุมแรงงานที่ทำงานทั้งในและนอกระบบ ทั้งที่บริหาร จัดการโดยรัฐ สถาบันการเงินเอกชน และชุมชน เช่น การขยายการ ประกันสังคมโดยภาครัฐ ให้ครอบคลุมกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มี ศักยภาพการออม อาทิ แพทย์ วิศวกร เจ้าของกิจการ ฯ การเร่งขยาย ประเภทประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำรายปี เพื่อสร้างเงินบำนาญไว้ เลี้ยงชีพในยามชรา และให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่การเสริมสร้าง กลไกของชุมชนให้เข้มแข็งมาช่วยจัดสวัสดิการเพื่อสุขภาพ โดยการ

ขยายกองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศที่ดำเนินการโดยคนใน ชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการให้คนสูงอายุในชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น อย่างมีศักดิ์ศรี และเป็นผู้ทำประโยชน์ต่อชุมชน

การดำเนินการในอีก 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยอาจจะต้องนำ รูปแบบประกันสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้วมาประยุกต์ใช้ เช่น มาตรการของประเทศญี่ปุ่น ที่มีรูปแบบหลากหลายทั้งการประกัน รายได้ การประกันสุขภาพ การประกันแรงงาน กรณีว่างงาน เนื่องจากกิจการล้มละลาย ถูกเลิกจ้าง ฯลฯ ผู้ประกันจะได้รับเงิน ช่วยเหลือจากรัฐในช่วงว่างงาน หรือระหว่างหางานใหม่ โดยมี สัดส่วนการรับผิดชอบระหว่างผู้ประกันและนายจ้าง และรัฐบาล ร้อยละ 50 : 50

หากได้มีการสร้างความมั่นคงด้วยการสร้างหลักประกันทาง รายได้ในชีวิตสำหรับผู้จะเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างครบถ้วนทุกด้าน ดังกล่าวข้างต้น ทั้งในเรื่องการสร้างพฤติกรรมออมของ ประชาชนตั้งแต่วัยแรกเกิด ตลอดจนถึงการพัฒนาระบบและการ บริหารจัดการการออมเพื่อสุขภาพในระยะต่าง ๆ ตั้งแต่ระยะ ปานกลางถึงระยะยาวในอนาคต 20 ปีข้างหน้า จะช่วยให้เกิดการ ออมในระดับบุคคลเพิ่มขึ้น ลดความเสี่ยงของผู้สูงอายุที่จะตกอยู่ ในภาวะยากลำบาก และทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการ เตรียมประชาชนให้มีส่วนรับผิดชอบในชีวิตความเป็นอยู่ของ ตนเอง ทั้งนี้ จะส่งผลต่อการยกระดับการออมในระดับประเทศ มากขึ้น สามารถพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน ขยายการลงทุน เพื่อสร้างพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน และเมื่อยกระดับมาตรฐาน การดำรงชีวิตของประชาชนผู้สูงอายุ ก็จะพัฒนามาเป็นทุนทาง สังคมที่ยังประโยชน์ในการเสริมสร้างเศรษฐกิจและสังคมของ ชุมชน และประเทศให้เข้มแข็งต่อไป

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
1.คุณภาพของคน									
การมีงานทำ									
ผลิตภาพแรงงาน									
- กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{6/}	93,662	96,138	95,738	97,912	102,484	105,654	109,343	113,548	117,094
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	93.7	94.2	94.9	96.5	96.7	97.2	97.6	98.0	98.1
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	4.2	3.6	3.3	2.4	2.2	2.1	1.8	1.5	1.4
การทำงานต่ำกว่าระดับ(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป. ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม) ^{8/}	1,201	1,045	883	783	697	787	754	578	597
สุขภาพ ^{9/}									
อัตราการเจ็บป่วย (ต่อประชากรพันคน)	1,654.80	1,714.02	1,783.38	1,809.63	1,845.04	1,798.06	1,878.92	2,079.57	-
อัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)									
- เนื้องอกร้าย (มะเร็ง)	67.00	72.33	80.39	98.98	101.67	107.05	114.31	124.38	-
- หัวใจ	250.20	291.84	317.67	391.45	451.45	503.10	530.75	618.20	-
- เบาหวาน	218.90	257.59	277.71	340.95	380.75	444.16	490.53	586.82	-
- ความดัน	216.60	259.02	287.50	340.99	389.83	477.35	544.05	659.57	-
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ประสาทหลอน (ต่อประชากรแสนคน)	30.30	32.32	32.91	38.12	39.33	38.93	42.02	45.62	-
ความผิดปกติทางอารมณ์ (สะท้อนอารมณ์) (ต่อประชากรแสนคน)	8.40	9.24	8.43	12.17	13.41	13.54	14.83	15.86	-
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	59.70	65.29	62.62	66.21	62.45	64.64	59.69	64.89	-
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน) ^{10/}	33.42	34.46	35.57	33.97	37.13	35.90	37.64	42.41	-
ร้อยละของการขาดสารอาหาร									
- ขาดสารไอโอดีน	2.24	2.17	2.00	1.74	1.31	-	-	-	-
- ภาวะโลหิตจางในหญิงมีครรภ์	12.53	11.91	13.34	13.04	12.35	-	-	-	-
- ขาดสารอาหารระดับ 1	8.30	8.49	8.62	7.85	8.24	-	-	-	-
- ขาดสารอาหารระดับ 2	0.50	0.65	0.74	0.72	0.74	-	-	-	-
ประชากร									
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{11/}	-	44.66	44.25	43.85	43.42	42.97	42.53	42.02	41.46
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{12/}	-	20.98	-	14.93	-	11.16	-	9.55	8.49
การศึกษา									
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{13/}									
- ประถมศึกษา	102.40	103.24	103.79	104.77	104.49	104.24	104.17	103.47	104.46
- มัธยมศึกษาตอนต้น	83.50	82.70	82.19	82.23	84.01	92.47	95.45	96.64	96.63
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	55.30	57.40	58.99	59.82	58.73	63.82	63.80	65.78	67.23
- อุดมศึกษา(ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	22.70	39.03	41.08	43.81	45.43	52.94	55.60	62.48	60.62
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{14/}	7.1	7.2	7.4	7.6	7.50	7.60	7.78	7.85	-
- ชาย	7.2	7.3	7.5	7.7	-	-	-	-	-
- หญิง	6.7	6.9	7.0	7.2	-	-	-	-	-
2.ความมั่นคงทางสังคม									
สถาบันครอบครัว									
- สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{15/}	97.60	97.70	97.90	97.30	96.00	96.60	98.65	98.50	-
- ดัชนีสัมพันธภาพที่อบอุ่นในครอบครัว (ร้อยละ) ^{16/}	73.05	69.49	67.87	66.94	67.27	63.42	59.99	58.75	-

องค์ประกอบหลัก	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
หลักประกันทางสังคม									
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{17/}	← 78.2 →			92.30	93.73	95.42	96.32	97.75	98.75
- ประกันสังคม	-	-	-	11.48	12.77	13.28	13.84	14.31	14.71
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	-	-	6.62	6.44	6.83	6.57	7.91	8.06
- โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	-	-	-	74.16	73.61	75.15	75.40	73.58	73.31
- ยังไม่มีสิทธิ์	-	-	-	7.52	6.96	4.58	3.68	2.25	1.41
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{18/}	17.36	17.49	17.29	20.15	21.34	21.86	22.73	23.20	23.77
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)									
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{19/}	-	-	18.7	20.9	22.9	21.3	20.6	20.2	19.8
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{19/}	106.1	109.2	105.6	109.7	106.0	106.5	122.0	122.2	118.0
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{19/}	53.9	55.8	56.7	60.5	71.5	71.5	73.5	69.3	62.6
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{20/}	386.3	420.7	438.6	422.8	261.4	116.5	160.4	176.5	225.0
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมดที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ ^{21/}	13.64	18.57	17.22	15.68	15.16	13.83	12.08	11.85	12.92
3.ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน									
พฤติกรรมในการบริโภค									
- ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{22/}	86.96	86.90	87.36	88.01	-	88.61	-	90.02	87.80
- ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{22/}	13.04	13.10	12.64	11.99	-	11.39	-	9.98	12.20
- อัตราการบริโภคสุรา (ร้อยละ) ^{24/}	-	-	32.6	-	35.5 ^{23/}	32.7	-	29.2*	-
- อัตราการบริโภคบุหรี่ (ร้อยละ) ^{24/}	49.7	-	25.5	-	-	23.0	-	20.2*	-
* = จำนวนประชากรที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป									
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}									
จำนวนเรื่องร้องเรียน (เรื่อง)	13,886	11,037	14,055	23,212	27,583	21,920	18,302	18,677	20,483
- บ้าน อาคาร ที่ดิน	7,060	3,829	3,422	2,068	2,040	2,249	3,421	2,875	2,667
- สินค้าและบริการ	424	771	1,775	2,026	2,602	3,221	3,089	2,059	1,937
- การโฆษณาต่างๆ	462	590	490	373	389	735	704	673	1,187
- ผ่านทางสายด่วน 1166/ปรึกษาข้อกฎหมาย	5,940	5,847	8,368	18,745	22,552	15,682	11,026	12,984	14,599
- การขายตรงและตลาดแบบตรง	-	-	-	-	-	33	62	86	93
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน^{25/}									
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน)	-	-	3.0	-	-	2.8	-	-	-
- การอ่าน	-	-	1.1	-	-	1.1	-	-	-
- การดูโทรทัศน์และวีดีโอ	-	-	2.9	-	-	2.7	-	-	-
- การฟังเพลง หรือวิทยุ	-	-	1.4	-	-	1.4	-	-	-
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากคอมพิวเตอร์	-	-	1.9	-	-	1.9	-	-	-
- การใช้ห้องสมุด	-	-	1.0	-	-	0.8	-	-	-
จำนวนประชากรที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{26/}	1.5	2.3	3.5	4.8	6.0	7.0	7.1	8.5	9.3
4. สิ่งแวดล้อม									
สารอันตราย^{27/}									
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	13.24	17.77	29.33	33.38	26.90	29.49	31.70	30.80	30.40
จำนวนผู้ป่วยที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	4,536	4,224	5,042	5,213	5,029	2,717	1,640	1,452	1,586
จำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	34	21	15	10	9	10	0	0	1

องค์ประกอบหลัก	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ระยะ 27/									
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน)	13.82	13.93	14.10	14.32	4.32	14.58	14.31	14.63	14.85
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน)	3.28	3.33	3.40	3.51	3.41	3.41	3.03	3.09	3.24
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน)	3.20	3.30	3.36	3.48	3.37	3.41	3.03	3.09	3.24
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (พันตัน) ^{30/}	1.60	1.60	1.68	1.78	1.80	1.81	1.81	1.83	1.80
มลพิษทางอากาศ									
ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์(เมตริกตัน/หัว) ^{28/}	2.4	2.3	2.5	2.6	2.7	2.8	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล
-ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (24 ชั่วโมง) มคก. / ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{29/}	60.6	56.1	40.5	49.4	54.5	59.8	40.6	43.3	50.0

- ที่มา : 1/ 7/ รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 2/ สำนักโรคบาดวิทย์ฯ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
- 3/ ข้อมูลสถิติคดีอาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2533-2563 และ พ.ศ.2543-2573 ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดทางสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล ณ 23 มีค.2551)
- 4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 5/ 25/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานกฤษฎีกา
- 6/ ข้อมูล GDP จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 9/ 10/ สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข
- 11/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 12/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.
- 13/ กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(ข้อมูล ณ 31 ธค. 50)
- 14/ ศูนย์วิเคราะห์สภาวะและแนวโน้มการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(ข้อมูลปี2543-2545) และรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ(ข้อมูลปี 2546-2549)
- 15/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ปี 2542-2549 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- 16/ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 17/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
- 18/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 19/20/ ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และอัตราการตายต่อประชากรแสนคนคำนวณจากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย
- 21/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- 22/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน, สรุปผลเบื้องต้นรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2547 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ข้อมูลประกอบด้วย เงินบริจาค สลากกินแบ่ง การจัดงานพิธี ดอกเบี้ยจ่าย ค่าสมาชิกอาชีพ ภาษีและอื่นๆ)
- 23/ การสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2546 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 24/ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากร พ.ศ.2544 และการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2547 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(* ข้อมูลปี 2549)
- 25/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ.2544 และ 2547 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 26/ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ(ข้อมูลปี 2542-2545) และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร(ครัวเรือน) พ.ศ.2546-2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 27/ สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(ข้อมูล ณ 20 ธค. 50 ซึ่งยังไม่รวมปริมาณขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำมาทิ้งในถังขยะ และข้อมูลสารพิษอันตราย)
- 28/ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน
- 29/ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(ข้อมูล ณ 9 กพ. 50)
- 30/ สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

1. OECD Economic Outlook 79 database (2008).
2. เติลินวส์. “สรุปบริหารจัดการโครงการโรงโม่เหมืองหินดิดดาว”. (ฉบับวันที่ 24 มีนาคม 2551).
3. กรมควบคุมมลพิษ. (2548). สถานการณ์และการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง ปี 2549. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <http://www.pcd.go.th>.
4. กรมควบคุมมลพิษ. (2550). การจัดการปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <http://www.pcd.go.th>.
5. กรมควบคุมมลพิษ. (2550). รายงานคุณภาพอากาศรายเดือนของประเทศไทย, 2539-ปัจจุบัน. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <http://www.aqnis.pcd.go.th>
6. กรมควบคุมมลพิษ. (2550). สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2550. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <http://www.pcd.go.th>.
7. กรมควบคุมมลพิษ. (2551). รายงานข้อมูลระดับเสียงรายไตรมาสในกรุงเทพมหานคร (มกราคม – มีนาคม). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <http://www.pcd.go.th>.
8. กรมควบคุมมลพิษ. (2551). รายงานข้อมูลระดับเสียงรายไตรมาสในส่วนภูมิภาค (มกราคม – มีนาคม). กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. <http://www.pcd.go.th>.
9. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2550). สถานการณ์แรงงานสูงอายุของประเทศไทย. กระทรวงแรงงาน.
10. กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน. สถิติคดีเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.
11. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2550). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2549.
12. วิวัฒนา คณาวิน. (2549). มโนธรรมกับอัลไซเมอร์. [http:// new.bbc.co.uk / 2 / health/default.stm](http://new.bbc.co.uk/2/health/default.stm).
13. ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ. (2551). สถิติคดีอาญา. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (23 มีนาคม 2551).
14. ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ. (2551). สถิติอุบัติเหตุจราจรทางบก. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (23 มีนาคม 2551).
15. ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). รายงานการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการออมของกลุ่มผู้มีงานทำ เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
16. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2550). “สวัสดิการชุมชนท้องถิ่น” เอกสารประกอบการสัมมนากรณีศึกษา 2 ที่สวนอัมพร กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 13-17 พฤศจิกายน 2550.
17. สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2550). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ
18. สมาคมประกันชีวิต. การประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ พ.ศ. 2547 - 2549. <http://www.tlaa.org>.
19. สำนักงาน ปปส. (2551) สถานการณ์ยาเสพติดปี 2550 และแนวโน้ม (กุมภาพันธ์ 51). <http://www.nccd.go.th/upload/content/situation.pdf>
20. สำนักงาน ปปส. (2551). สถานการณ์ยาเสพติด ปี 2550 และแนวโน้มของปัญหา (ประชุมเปิดปฏิบัติการประจำปีประเทศไทยพฤษภาคม 2551). [http://www.nccd.go.th/upload/content/1\(20\).pdf](http://www.nccd.go.th/upload/content/1(20).pdf).
21. สำนักงาน ปปส. (2551). สถานการณ์ยาเสพติดเดือนมีนาคม 2551. <http://www.nccd.go.th/upload/content/situation03.2551.pdf>.
22. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2550). “การออม การลงทุน และการประเมินระบบความปลอดภัยทางสังคมของประเทศไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังประจำปี 2547. เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2547.
23. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2551). มูลค่าสินทรัพย์ของกองทุนต่าง ๆ พ.ศ. 2548-2550. กระทรวงการคลัง. <http://www.fpo.go.th>.
24. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2541-2549.
25. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573.
26. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไตรมาสหนึ่ง ปี 2551.
27. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2513-2543). การสำรวจประชากรและเคหะ. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
28. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2531-2550). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
29. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547, 2549). การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
30. สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์. (2550). สถิติสาธารณสุข 2549. กระทรวงสาธารณสุข.
31. สำนักระบาดวิทยา. กรมควบคุมโรค. รายงานการเฝ้าระวังโรค. (ไตรมาสหนึ่ง 2551) กระทรวงสาธารณสุข.
32. สำนักสารนิเทศ. (2551). การป้องกันโรคติดต่อในผู้สูงอายุไทย. กระทรวงสาธารณสุข. (15 มี.ค. 2551).
33. สำนักสารนิเทศ. (2551). สภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. กระทรวงสาธารณสุข. (5 ก.พ. 2551).
34. อนรรฆ เสรีเชษฐพงษ์. หนี้สินภาคครัวเรือน: สถานะล่าสุด. ธนาคารแห่งประเทศไทย. <http://www.bot.or.th>.